

การศึกษบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และความคาดหวัง
ของครูผู้ช่วยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

STUDY THE ROLE OF INSTRUCTIONAL SUPERVISION OF THE HEAD OF THE DEPARTMENT
AND EXPECTATIONS OF THE NEW TEACHERS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE
SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1

นางสาวณมล มุจจลินทร์ *

Narumol Mujjalini

อ. ดร. บุนตริกา บุณภักดิ์ **

Buntarika Bulpakdi, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และความคาดหวังของครูผู้ช่วยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรคือครูผู้ช่วยจำนวน 636 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นได้กลุ่มตัวอย่าง 234 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย 1) ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่าสภาพปัจจุบันที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ การปฐมนิเทศครูใหม่ก่อนปฏิบัติการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 อยู่ในระดับมาก ความคาดหวังมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการของครูผู้ช่วยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่า PNI ของความต้องการมากที่สุดคือ การประชุมครูผู้ช่วยเพื่อรับฟังและแก้ปัญหาการเรียนการสอนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และการจัดทำหนังสือ ตำราเพื่อให้ครูผู้ช่วยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ศึกษาค้นคว้า มีความสำคัญเท่ากัน เท่ากับ 0.21 2) ด้านหลักสูตร พบว่าสภาพปัจจุบันที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ การให้คำแนะนำแก่ครูผู้ช่วยในการออกแบบการเขียนแผนการสอนให้ถูกต้องตามหลักการเขียนแผนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 อยู่ในระดับมาก ความคาดหวังมากที่สุดคือ การให้ความรู้แก่ครูผู้ช่วยเรื่องมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่า PNI ของความต้องการมากที่สุดคือ การบริการจัดหาเอกสารหลักสูตร แบบเรียน แบบฝึกหัดมาไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เท่ากับ 0.24 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าสภาพปัจจุบันที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ การสังเกตการสอนของครูผู้ช่วยในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 อยู่ในระดับมาก ความคาดหวังมากที่สุดคือ การให้คำแนะนำแก่ครูผู้ช่วยในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่า PNI ของความต้องการมากที่สุดคือ การให้คำแนะนำแก่ครูผู้ช่วยในเรื่องแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และการส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยมีการวิเคราะห์สภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีความสำคัญเท่ากัน เท่ากับ 0.20 4) ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่าสภาพปัจจุบันที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยเขียนรายงานการปฏิบัติงานการประเมินตนเอง (SAR) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 อยู่ในระดับมาก ความคาดหวังมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยเขียนรายงานการปฏิบัติงานการประเมินตนเอง (SAR) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่า PNI ของความต้องการมากที่สุดคือ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยตามเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศการสอน และการติดตามการบันทึกผลหลังสอนของครูผู้ช่วยเพื่อพัฒนาปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอน ครั้งถัดไป มีความสำคัญเท่ากัน เท่ากับ 0.14

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: natt2215@hotmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: buntarika@hotmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study the role of supervision of the head of learning group and the expectation of the assistant teachers of schools under the Office of the Secondary Educational Service Area 1. The population was 636 assistant teacher. The sample was 234 persons. The research instrument was a questionnaire with the mean and standard deviation. RESULTS: 1) Personnel Development The most common operating condition was Orientation of new teachers before teaching. The mean score was 3.98. The most anticipated is Encourage the development of the academic progress of the teachers in the subject matter. The mean was 4.66 at the highest level and the PNI of the greatest demand was Assist teachers to listen to and solve problems at least once a month and to create book corner. The textbook for teachers in the learning group has studied. Equally important is 0.21. 2) The curriculum was found to be the most current. Advising teachers on how to design, write, plan, and teach correctly. The mean was 3.76 at the high level. The most anticipated is Educating Teachers on Learning Standards Expected Learning Outcomes and Learning Objectives To prepare a lesson plan. The mean was 4.62 at the highest level and the PNI of the demand was highest. Documentation services in the form of learning exercises. The highest priority was 0.24. 3) The teaching and learning. The most common operating condition was Regular observation of teachers in the classroom. The mean was 3.91 at the high level. The most anticipated is Advise teachers to help them to organize appropriate learning environments. The mean was 4.66 at the highest level and the PNI of the greatest demand was Advising teachers on both internal and external learning resources. The teacher facilitates the analysis of individual learners. 4) Monitoring and evaluation. The most common operating condition was Encourage the teacher to write a self-assessment report (SAR) with an average of 3.93 at a high level. The most anticipated is Encourage teachers to write self-assessment reports (SARs) with an average of 4.51 at the highest level, and the PNI of the greatest need was Follow up and evaluate the performance of the assistant teachers according to the evaluation criteria of teaching supervision. And follow-up of post-teaching results of teacher assistants for further improvement in teaching and learning management. Equivalent to 0.14.

คำสำคัญ: บทบาทการนิเทศการสอน/ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

KEYWORDS: INSTRUCTIONAL SUPERVISION/ HEAD OF THE DEPARTMENT

บทนำ**ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา**

การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายคือสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน กระบวนการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาต้องมีการนิเทศการศึกษา (Educational Supervision) เข้ามาเกี่ยวข้องรูปแบบการนิเทศศึกษามีหลายวิธี เช่น การนิเทศทางตรง การนิเทศทางอ้อม การนิเทศทางไกล การนิเทศภายในโรงเรียน ความเหมาะสมในการใช้การนิเทศด้วยรูปแบบวิธีการใดขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมและโรงเรียน ด้วยเหตุที่ศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอ เป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากไม่สามารถติดตามให้การนิเทศอย่างสม่ำเสมอได้ ประกอบกับในช่วงระยะหลัง บุคลากรในโรงเรียนต่างๆ มีความรู้สูงขึ้น จึงเป็นเหตุ

สมควรให้บุคลากรภายในโรงเรียนต่างๆ ดำเนินการนิเทศกันเอง ซึ่งถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ครูสร้างปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ครูสามารถแสดงศักยภาพของตนออกมาได้อย่างเต็มที่ เป็นการแบ่งเบาภาระของศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกและเป็นการเร่งการพัฒนาคุณภาพบุคลากรประจำการให้เป็นไปอย่างราบรื่นยิ่งขึ้น (จุไรรัตน์ สุตรง, 2559)

เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนไปยังครูโดยตรง การนิเทศการสอนจึงเป็นส่วนสำคัญของการนิเทศการศึกษา เพราะเป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันด้วยการช่วยเหลือสนับสนุน ส่งเสริมกันและกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ หรือระหว่างเพื่อนครู เพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน โดยอาศัยการนิเทศช่วยเหลือ แนะนำ ให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติด้านการพัฒนาหลักสูตร เทคนิควิธีการเรียนการสอนใหม่ๆ การใช้และการสร้างสื่อวัตกรรมการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน หรืองานในวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการนิเทศในปัจจุบัน คือการพัฒนาในวิชาชีพที่เป็นการพัฒนาบุคลากรทุกฝ่าย ทุกระดับ อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ เทคโนโลยีต่างๆ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ความรู้ความเชี่ยวชาญที่มีอยู่เดิมไม่อาจจะนำพาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ ดังนั้น บุคลากรทางการศึกษาจึงต้องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่นเดียวกับบุคลากรในวิชาชีพอื่น (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556) และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เกิดศักยภาพสูงขึ้นได้นั้น การจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ จึงมีความสำคัญในแง่ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสภาวะของการทำงาน และจำเป็นที่จะต้องใช้การเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือตั้งอยู่บนฐานของความสนใจและความต้องการ มีกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นลำดับขั้นตอน มีหลักสูตรการเรียนที่ยืดหยุ่นสามารถนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความรู้ และเจตคติ รวมถึงมีการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในเชิงเนื้อหาและเชิงปฏิบัติการเพื่อติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ใหญ่เกิดการพัฒนายิ่งขึ้น (อาชัญญา รัตนอุบล, 2559)

เนื่องจากในปี พ.ศ. 2560 นี้ มีมติคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ให้ผู้ไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูสมัครสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (มติชนออนไลน์, 2560) โดยได้มีการประกาศรับสมัครสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครูผู้ช่วย และมีจำนวนผู้สอบขึ้นบัญชีได้ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นจำนวนทั้งสิ้น 2,163 คน และมีการเรียกลำดับเลขที่ของครูที่สอบแข่งขันได้เพื่อบรรจุตั้งแต่ครั้งที่ 1-4 แล้วเป็นจำนวน 987 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร, 2560) จะเห็นได้ว่าในจำนวนครูที่สอบบรรจุผ่าน จะมีครูบรรจุใหม่ที่ยังไม่ได้ดำเนินการฝึกอบรมความรู้ตามมาตรฐานความรู้วิชาชีพครู หรือได้รับใบอนุญาตปฏิบัติการสอน ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงคุณสมบัติของผู้ถือว่ามีมาตรฐานความรู้วิชาชีพครู (ครูสภา, 2550)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีบทบาทสำคัญในการนิเทศแทนศึกษานิเทศก์ เนื่องจากเป็นผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับครูในสายงานมากที่สุด จึงเป็นผู้รู้ปัญหาและความต้องการของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือกลุ่มงานได้เป็นอย่างดี (จุไรรัตน์ สุตรุ่ง, 2559) นอกจากนั้นแล้ว การนิเทศจะเป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในวิชาชีพภายในโรงเรียน เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและประสบผลสำเร็จ (Glickman, Gordon & Ross Gordon, 2010) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สังเวียน อ่อนแก้ว (2557) ที่ศึกษาเรื่องอิทธิพลของบทบาทและคุณลักษณะงานของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ บรรยาภาศโรงเรียนที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า บทบาทของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมต่อประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับบทความงานวิจัยของ จารวรรณ เยื่อสูงเนิน (2557) ที่ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า การเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ 1) แสดงบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารงาน 2) ติดตามการปฏิบัติงาน ควบคุมการประเมินพร้อมให้ข้อมูลย้อนกลับกับเพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ 3) ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน 4) ส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานในกลุ่มสาระฯ ทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และ 5) นิเทศติดตามการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา ชิตสิน (2558) ที่ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการงานนิเทศการสอนของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าการจัดการงานนิเทศการสอนของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ด้านการวางแผนการจัดการงานนิเทศการสอน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงที่สุด และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการงานนิเทศการสอนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไผตรี รักซ้อน (2552) ที่ได้ศึกษาการนิเทศภายในของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาระเบียงผลการวิจัยพบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ดำเนินการนิเทศภายในอยู่ระดับมาก 6 ด้าน แต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร: ให้การแนะนำหรือปรึกษาหลักสูตรแก่ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดทำโครงการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปใช้ในการเรียนการสอน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน: ส่งเสริมให้ครูในกลุ่มสาระจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก: ให้ครูผู้สอนเป็นผู้เสนอหรือคัดเลือกสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านการอบรมครูประจำการ: ส่งเสริมให้ครูในกลุ่มสาระเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือศึกษาดูงานตามความสนใจและความถนัดของครูในกลุ่มสาระ 5) ด้านการบริการพิเศษแก่ครู: ดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ประกอบการสอนของครูในกลุ่มสาระ 6) ด้านการประเมินผลการสอน: ส่งเสริมให้ครูในกลุ่มสาระวัดและประเมินผลการสอนอย่างหลากหลายและให้เป็นไปตามสภาพจริง

จากการตรวจสอบข้อมูลของการบรรจุครูใหม่ของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร (กศจ. กทม.) ครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 พบว่า จำนวนครูที่บรรจุในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร (สพป. กทม.) มีจำนวน 64 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (สพม. 1) มีจำนวน 382 คน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 (สพม. 2) มีจำนวน 314 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร, 2560)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในเขตพื้นที่ที่มีครูบรรจุมากที่สุดคือ สพม.1 เพื่อศึกษาบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดประสบการณ์การสอน การทำงานในสายงานของแต่ละกลุ่มสาระให้กับครูรุ่นใหม่ ได้อย่างถูกต้อง และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และความคาดหวังของครูผู้ช่วยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ครูผู้ช่วย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่บรรจุในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนที่มารายงานตัวเข้ารับการดำรงตำแหน่งทั้งหมด 636 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน วรณี แกมเกตุ, 2555) ได้กลุ่มตัวอย่าง 234 คน

1.2.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มตามขนาดโรงเรียนคือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก โดยหน่วยประชากรในแต่ละชั้นภูมิมีลักษณะเหมือนกัน คือ เป็นครูผู้ช่วย แล้วสุ่มอย่างง่ายโดยถือว่าทุกๆ หน่วยมีโอกาสจะถูกเลือกเท่าๆ กันได้กลุ่มตัวอย่าง 234 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 67 โรงเรียน เลือกสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามขอบเขตเนื้อหาการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และความคาดหวังของครูผู้ช่วยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีลักษณะคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 การศึกษาค้นคว้าเอกสาร หลักการ ทฤษฎี และข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์เป็นขอบเขตเนื้อหาของเครื่องมือโดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

3.3 สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด โดยให้ครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหาของการวิจัย

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบ เพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสม และครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยที่กำหนดขึ้น รวมถึงความเหมาะสมของ ปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบเครื่องมือ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำเสนอแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถาม นำผลการตรวจสอบมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดย พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ เชี่ยวชาญ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผลคะแนน IOC ของข้อคำถามที่ได้แต่ละข้อ คือ 0.67 คะแนน

3.6 สร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

4.34 – 5.00 หมายถึง บทบาทการนิเทศการสอนของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด

3.67 – 4.33 หมายถึง บทบาทการนิเทศการสอนของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก

3.00 – 3.66 หมายถึง บทบาทการนิเทศการสอนของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง

2.34 – 3.00 หมายถึง บทบาทการนิเทศการสอนของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.66 หมายถึง บทบาทการนิเทศการสอนของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และกำหนดระดับความคาดหวังจากระดับมากที่สุดไปจนถึงระดับน้อยที่สุดตามเกณฑ์ ดังนี้

4.34 – 5.00 หมายถึง บทบาทการนิเทศการสอนตามความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

3.67 – 4.33 หมายถึง บทบาทการนิเทศการสอนตามความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

3.00 – 3.66 หมายถึง บทบาทการนิเทศการสอนตามความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง

2.34 – 3.00 หมายถึง บทบาทการนิเทศการสอนตามความคาดหวังอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.66 หมายถึง บทบาทการนิเทศการสอนตามความคาดหวังอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการและครูผู้ช่วย ที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามจำนวน 234 ฉบับ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามคือกลุ่มตัวอย่างที่ได้ ดำเนินการสุ่มไปในปีเบื้องต้น โดยกำหนดเวลานัดหมายรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเองและได้รับแบบสอบถาม กลับคืนมาเป็นจำนวน 184 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.63

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.4 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะนำข้อมูล ไปวิเคราะห์

4.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ผล แปรผล และอภิปรายผลในลำดับถัดไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

5.2 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อและสรุปรวมข้อมูลสภาพปัจจุบันและความคาดหวังที่ครูมีต่อบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

5.3 การหาค่า PNI เพื่อจัดลำดับความสำคัญของบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยใช้สูตร PNI ดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

$$PNI = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ	PNI	แทน	ดัชนีเรียงลำดับความคาดหวังของบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
	I	แทน	ค่าเฉลี่ยที่คาดหวังของบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
	D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันของบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 58.68 มีอายุระหว่าง 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.65 ระยะเวลาในการเป็นครูผู้ช่วย มีระยะเวลา 1-4 เดือน คิดเป็นร้อยละ 58.69 ประสบการณ์ในการเข้ารับการนิเทศการสอน ส่วนใหญ่เคยได้รับการนิเทศการสอน คิดเป็นร้อยละ 64.67 และพบว่าส่วนใหญ่เป็นครูผู้ช่วยในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 24.45

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และความคาดหวังของครูผู้ช่วยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ในภาพรวมของสภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง และค่า PNI ของบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า สภาพปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.74 อยู่ในระดับมาก ส่วนความคาดหวัง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่า PNI มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพปัจจุบันของบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่

ปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาศักยภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 อยู่ในระดับมาก ส่วนความคาดหวังมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาศักยภาพและด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 เท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด และค่า PNI ที่พบมากที่สุดคือ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.24

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการพัฒนาศักยภาพ

ในภาพรวมของบทบาทการนิเทศการสอน ด้านการพัฒนาศักยภาพ ระหว่างสภาพปัจจุบันกับความคาดหวัง พบว่า สภาพปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.78 อยู่ในระดับมาก ส่วนความคาดหวังมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่า PNI เฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

บทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่พบในสภาพปัจจุบันมากที่สุดคือ การปฐมนิเทศครูใหม่ก่อนปฏิบัติการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 อยู่ในระดับมาก และบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่คาดหวังมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการของครูผู้ช่วยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาศักยภาพ ระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวังแล้ว พบว่า บทบาทที่มีความสำคัญสูงสุดคือ การประชุมครูผู้ช่วยเพื่อรับฟังและแก้ปัญหาการเรียนการสอนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และการจัดทำหนังสือ ตำราเพื่อให้ครูผู้ช่วยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ศึกษาค้นคว้า เพราะมีค่า PNI มากที่สุด เท่ากับ 0.21 เท่ากัน

2. ด้านหลักสูตร

ในภาพรวมของบทบาทการนิเทศการสอน ด้านหลักสูตร ระหว่างสภาพปัจจุบันกับความคาดหวัง พบว่า สภาพปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.64 อยู่ในระดับมาก ส่วนความคาดหวังมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.57 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่า PNI เฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

บทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่พบในสภาพปัจจุบันมากที่สุดคือ การให้คำแนะนำแก่ครูผู้ช่วยในการออกแบบการเขียนแผนการสอนให้ถูกต้องตามหลักการเขียนแผนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 อยู่ในระดับมาก และบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่คาดหวังมากที่สุดคือ การให้ความรู้แก่ครูผู้ช่วยเรื่องมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ เพื่อจัดทำแผนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านหลักสูตรระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวังแล้ว พบว่า บทบาทที่มีความสำคัญสูงสุดคือ การบริการจัดหาเอกสารหลักสูตร แบบเรียน แบบฝึกหัดมาไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพราะมีค่า PNI มากที่สุด เท่ากับ 0.24

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน

ในภาพรวมของบทบาทการนิเทศการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ระหว่างสภาพปัจจุบันกับความคาดหวัง พบว่า สภาพปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.72 อยู่ในระดับมาก ส่วนความคาดหวังมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.47 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่า PNI เฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

บทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่พบในสภาพปัจจุบันมากที่สุดคือ การสังเกตการสอนของครูผู้ช่วยในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 อยู่ในระดับมาก และบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่คาดหวังมากที่สุดคือ การให้คำแนะนำแก่ครูผู้ช่วยในการ

จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวังแล้ว พบว่า บทบาทที่มีความสำคัญสูงสุดคือ การให้คำแนะนำแก่ครูผู้ช่วยในเรื่องแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และการส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยมีการวิเคราะห์สภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพราะมีค่า PNI มากที่สุด เท่ากับ 0.20 เท่ากัน

4. ด้านการติดตามและประเมินผล

ในภาพรวมของบทบาทการนิเทศการสอน ด้านการติดตามและประเมินผล ระหว่างสภาพปัจจุบันกับความคาดหวัง พบว่า สภาพปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.82 อยู่ในระดับมาก ส่วนความคาดหวังมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุด และค่า PNI เฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.13 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

บทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่พบในสภาพปัจจุบันมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยเขียนรายงานการปฏิบัติงานการประเมินตนเอง (SAR) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 อยู่ในระดับมาก และบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่คาดหวังมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยเขียนรายงานการปฏิบัติงานการประเมินตนเอง (SAR) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการติดตามและประเมินผล ระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวังแล้ว พบว่า บทบาทที่มีความสำคัญสูงสุดคือ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยตามเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศการสอน และการติดตามการบันทึกผลหลังสอนของครูผู้ช่วยเพื่อพัฒนาปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนครั้งถัดไป เพราะมีค่า PNI มากที่สุดเท่ากับ 0.14 เท่ากัน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และความคาดหวังของครูผู้ช่วยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยจะอภิปรายในประเด็นบทบาทที่สำคัญตามความคาดหวังของครูผู้ช่วยในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาบุคลากร เมื่อเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวังแล้ว พบว่า บทบาทที่มีความสำคัญสูงสุดคือ การประชุมครูผู้ช่วยเพื่อรับฟังและแก้ปัญหาการเรียนการสอนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และการจัดทำหนังสือ ตำรา เพื่อให้ครูผู้ช่วยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ศึกษาค้นคว้า มีความสำคัญเท่ากัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การประชุมเพื่อรับฟังปัญหาจากครูผู้ช่วยนั้น มีความเหมาะสมและเป็นความคาดหวังที่เป็นไปได้ในการปฏิบัติ เนื่องจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการนิเทศ จึงทำให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนในเรื่องต่างๆ พร้อมทั้งให้การช่วยเหลือเมื่อครูผู้ช่วยต้องการ ทั้งนี้ การประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จะทำให้ปัญหาที่ครูผู้ช่วยพบนั้นสามารถแก้ไขผ่านไปได้อย่างทันเหตุการณ์ ไม่ล่าช้า ทั้งยังเป็นการคอยช่วยส่งเสริมและให้กำลังใจครูผู้ช่วยที่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Glickman, Gordon & Ross Gordon (2010) ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศการสอนไว้ว่า ควรมีการวิเคราะห์และร่วมกันวางแผนการประชุม ทั้งก่อนการนิเทศการสอน และภายหลังการนิเทศการสอน เพื่อปรับปรุงให้ครูผู้รับการนิเทศได้แก้ปัญหาบรรลุตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

โดยมีการวางแผนการประชุมเอาไว้ล่วงหน้าหรือจัดทำเป็นปฏิทินการประชุม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Acheson and Gall (2003 อ้างถึงใน วชิรา เล่าเรียนดี, 2556) ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศการสอนไว้ว่า ควรจัดให้มีการประชุมเพื่อวางแผน โดยผู้นิเทศกับครูผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ครูได้มีโอกาสนำเสนอความต้องการ ประเด็นที่สนใจจะปรับปรุงและพัฒนา และความมุ่งหวังที่จะพัฒนา บทบาทของผู้นิเทศในขั้นตอนนี้ก็คือ ช่วยให้ครูเข้าใจในเรื่องที่ครูสนใจ ให้ครูได้มองเห็นภาพการสอนของตนในปัจจุบัน ร่วมกันพิจารณาเทคนิคใหม่ๆ ที่ครูสนใจจะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ส่วนบทบาทที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือ การเตรียมหนังสือและตำราให้แก่ครูผู้ช่วยนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นบทบาทสำคัญของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะคอยส่งเสริมให้เป็นแนวทางแก่ครูผู้ช่วยสามารถทำการศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558) ได้กล่าวว่า บุคลากรทางการศึกษามีภารกิจที่จะต้องให้การนิเทศอย่างกัลยาณมิตรและให้ความช่วยเหลือแก่ครูในด้านการจัดการเรียนรู้ การจัดเตรียมอุปกรณ์ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมถึงการจัดหาหนังสือคู่มือให้แก่ผู้รับการนิเทศ

2. ด้านหลักสูตร เมื่อเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวังแล้ว พบว่า บทบาทที่มีความสำคัญสูงสุดคือ การบริหารจัดการเอกสาร หลักสูตร แบบเรียน แบบฝึกหัดมาไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเอกสารหลักสูตร แบบเรียน และแบบฝึกหัด สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถปฏิบัติได้ โดยจะช่วยให้ครูผู้ช่วยสามารถบริหารจัดการการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558) ได้กล่าวว่า เมื่อบุคคลได้รับแต่งตั้งให้เป็นครูผู้สอน ครูต้องมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ ครูต้องรู้จักออกแบบการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วชิรา เครือคำอ้าย (2558) ได้กล่าวว่า ในการนิเทศการสอน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกคือ การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และต้องมีการจัดดำเนินการช่วยเหลือโดยทั่วไป เพื่อให้ครูผู้รับการนิเทศสามารถนำความรู้ไปพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนหรืองานในวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า บทบาทหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการบริหารจัดการเอกสารหลักสูตร แบบเรียน แบบฝึกหัด มาไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นบทบาทที่เหมาะสม และเป็นไปได้อย่างมากในการปฏิบัติ

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวังแล้ว พบว่า บทบาทที่มีความสำคัญสูงสุดคือ การให้คำแนะนำแก่ครูผู้ช่วยในเรื่องแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และการส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยมีการวิเคราะห์สภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลมีความสำคัญเท่ากัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การให้คำแนะนำแก่ครูผู้ช่วยในเรื่องของแหล่งการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถปฏิบัติและให้คำแนะนำแก่ครูผู้ช่วยได้ เนื่องจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน สามารถประเมินได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ใดที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) (2561) ได้กล่าวว่า ครูควรมีการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ และใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์ประโยชน์ที่จะได้รับ มีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการประชุมปรึกษาหารือ และวางแผนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ร่วมกับผู้มาชุมชน ปราชญ์

ชาวบ้านในด้านต่างๆ และการวางแผนการสอนร่วมกับผู้นำชุมชนว่าเกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้นเพียงใดและนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น และการส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยมีการวิเคราะห์สภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล จะช่วยให้ครูผู้ช่วยได้ทราบและตระหนักถึงความแตกต่างในตัวผู้เรียน เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถให้คำแนะนำหรือให้การช่วยเหลือครูผู้ช่วยได้เป็นอย่างดีและสามารถปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนนั้น เพื่อช่วยเหลือครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน การปรับตัวของครูผู้สอนและนักเรียน เช่น การทำศึกษารายกรณีสำหรับนักเรียนที่มีปัญหา การจัดแนะแนวในโรงเรียน อบรมควบคุมความประพฤติ และจัดบรรยากาศทางการเรียนให้เหมาะสมสำหรับนักเรียน และสอดคล้องกับ อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) ได้กล่าวว่า ผู้สอนควรควบคุมการแก้ปัญหาของกลุ่มผู้เรียนหรือควบคุมเป็นรายบุคคล ให้สามารถดำเนินไปด้วยดี และส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนมีกำลังใจในการแก้ปัญหาทางการเรียน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ สันติ บุญภิรมย์ (2557) ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนไม่ได้มีภาระงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังมีส่วนที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ เช่น การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล แผนการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล การวัดและประเมินผลการเรียนรู้และการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อนำไปสร้างและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

4. ด้านการติดตามและประเมินผล เมื่อเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ระหว่างสภาพปัจจุบันและความคาดหวังแล้ว พบว่า บทบาทที่มีความสำคัญสูงสุดคือ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยตามเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศการสอน และการติดตามการบันทึกผลหลังสอนของครูผู้ช่วยเพื่อพัฒนาปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนครั้งถัดไป มีความสำคัญเท่ากัน ผู้วิจัยเห็นว่า การติดตามการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยไม่ว่าจะเป็นทางด้านงานทั่วไป และงานสอน การติดตามจะช่วยให้เกิดการปรับปรุง ช่วยเหลือ และแก้ไข เพื่อให้ครูผู้ช่วย สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ กรองทอง จิรเดชากุล (2550) ได้กล่าวว่า บุคลากรทางนิเทศมีบทบาทที่สำคัญคือ บทบาทในการติดตามประเมินผล นำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข ให้เกิดการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหรือเตรียมพร้อมสำหรับการจัดการเรียนการสอนในครั้งถัดๆ ไป ให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558) ได้กล่าวว่า ภายหลังการสอน ครูต้องมีการบันทึกผลการสอนอย่างเที่ยงตรง วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ไปพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ที่จะคอยช่วยเหลือครูผู้ช่วยในการบันทึกผลหลังการสอนได้ดีที่สุดก็คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ควรจัดให้มีการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการสอนให้แก่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หรือคณะกรรมการนิเทศของโรงเรียน เพราะเป็นบุคลากรที่ดำเนินการนิเทศการสอนกับครูผู้ช่วยมากที่สุด

2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปประกอบการพิจารณาขณะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ให้มติให้มอบหมายตามที่ครูผู้ช่วยคาดหวังมากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยละ
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงบทบาทของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา ชิตสิน. (2558). *การจัดการงานนิเทศการสอนของครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารงานทั่วไป). มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, กรุงเทพมหานคร.

กรรณทอง จิระเดชกุล. (2550). *นวัตกรรมการศึกษา ชุด คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: อารักษ์.

ครุสภา. (2550). *ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยการรับรองความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา*. ม.ป.ท.

จารุวรรณ เยื้องสูงเนิน. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 25(1), 154-165.

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2559). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตโปรดักชั่น.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา. (2551). *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2558). *พื้นฐานและหลักการการศึกษา Foundation and Principles of Education*. กรุงเทพมหานคร: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย.

มติชนออนไลน์. (2560). *เปิด “25 สาขาวิชา” สอบครูไม่มีใบวิชาชีพได้*. มติชนออนไลน์. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/education/news_511852

ไมตรี รักซ้อน. (2552). *การนิเทศภายในของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาระยะปี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารงานทั่วไป). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

วชิรา เครือคำอ้าย. (2558). *ตำราการนิเทศการศึกษา Educational Supervision*. เชียงใหม่: ส.การพิมพ์.

วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ Research Methodology in Behavioral Science*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัชรวิภา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

- สังเวียน อ่อนแก้ว. (2557). *อิทธิพลของบทบาทและคุณลักษณะงานของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
บรรยาการโรงเรียนที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สันติ บุญภิรมณ์. (2557). *ความเป็นครู Self-actualization for teacher*. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล เอ็ด
ดูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2561). *หลักเกณฑ์และวิธีการเตรียมความ
พร้อมและพัฒนาอย่างเข้มที่ ศธ 0206.2/ว.20*. หนังสือเวียนสำนักงาน ก.ค.ศ. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร. (2560). *ประกาศผู้เข้ารับดำรงตำแหน่งครูผู้ช่วยประจำปี 2560*.
หนังสือเวียนสำนักงาน ก.ค.ศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (ม.ป.ป.). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2559). *การเรียนรู้ของผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์ วังบูรพา.

ภาษาอังกฤษ

- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J.M. (2010). *Supervision and instructional
leadership: A developmental approach* (8th ed). Boston: Allyn & Bacon.